

Kultūras mantojumā balstīta sociālā uzņēmējdarbība - CHEER - LV

CHEER – Kultūras mantojuma uzņēmēji
CHEER – Cultural heritage entrepreneurs
Projekts Nr. / Project No. 2018-1-DE02-KA204-005102

Sociālā uzņēmējdarbība

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KAS IR SOCIĀLĀ UZŅĒMĒJDARBĪBA?

Faktiski

Ražot preces un sniegt pakalpojumus ar mērķi **risināt sociālu problēmu** nevis gūt finansiālu labumu uzņēmuma īpašniekiem.

LATVIJAS SOCIĀLĀS
UZŅĒMĒJDARBĪBAS
ASOCIĀCIJA

Juridiski - Latvijā

Sociālais uzņēmums ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kurai piešķirts sociālā uzņēmuma statuss un **kura veic labvēlīgu sociālo ietekmi radošu saimniecisko darbību**

(piemēram, sociālo pakalpojumu sniegšana, iekļaujošas pilsoniskas sabiedrības veidošana, izglītības veicināšana, atbalsts zinātnei, vides aizsardzība un saglabāšana, dzīvnieku aizsardzība vai kultūras daudzveidības nodrošināšana)

ej.uz/SU-likums

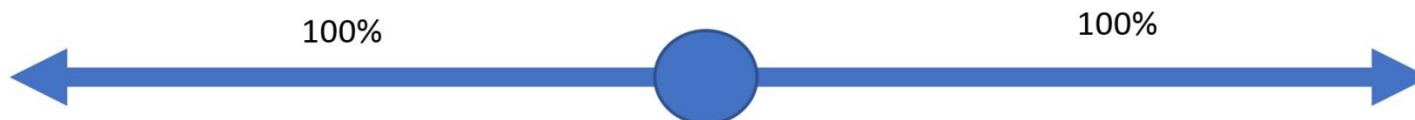
KAS IR SOCIĀLĀ UZŅĒMĒJDARBĪBA?

Ričards Brensons - Uzņēmējs

+

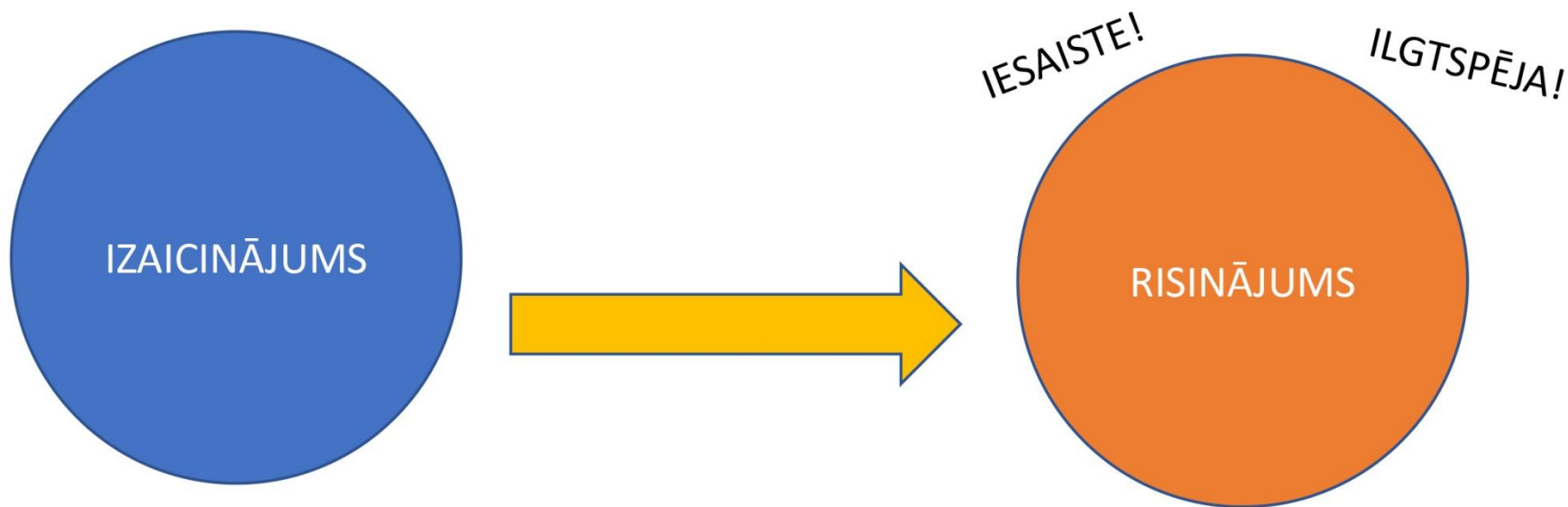
Māte Terēze

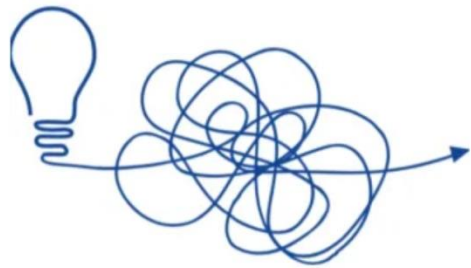
Ilgspējīgs biznesa modelis, kas vērsts uz sociālā izaicinājuma risināšanu

KAS VIENO SOCIĀLOS UZŅĒMĒJUS?

Kāpēc vajag sociālos uzņēmumus?

- Risina **problēmas, ko neviens cits nerisina**
- Problēmas risināšanā iesaista sabiedrību – gan “klientus”, gan “blakus esošos”
- Problēmām var piedāvāt **ilgtspējīgu rezultātu**
- Risina problēmas **ātrāk, lētāk, efektīvāk**
- Nodrošina sistēmisku un inovatīvu pieeju

Kādās jomās darbojas sociālie uzņēmumi?

... un ne tikai!

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI

1 NOVĒRSTA
NABADZĪBA

2 NOVĒRSTS
BADS

3 LABA
VESELĪBA

4 KVALITATĪVA
IZGLĪTĪBA

5 DZIMUMU
LĪDZTIESĪBA

6 TĪRS ŪDENS UN
PIEMĒROTI
SANITĀRIE
APSTĀKĻI

7 ATJAUNOJAMĀ
ENERĢIJA

8 LABS DARBS UN
EKONOMIKAS
IZAUGSME

9 INOVĀCIJAS UN
INFRASTRUKTŪRA

10 MAZINĀTA
NEVIENLĪDZĪBA

11 ILGTSPĒJĪGAS
PILSĒTAS UN
KOPIENAS

12 ATBILDĪGS
PATĒRINŠ

13 PLANĒTAS
AIZSARDZĪBA

14 DZĪVĪBA
ŪDENĪ

15 DZĪVĪBA UZ
ZEMES

16 MIERS UN
TAISNĪGUMS

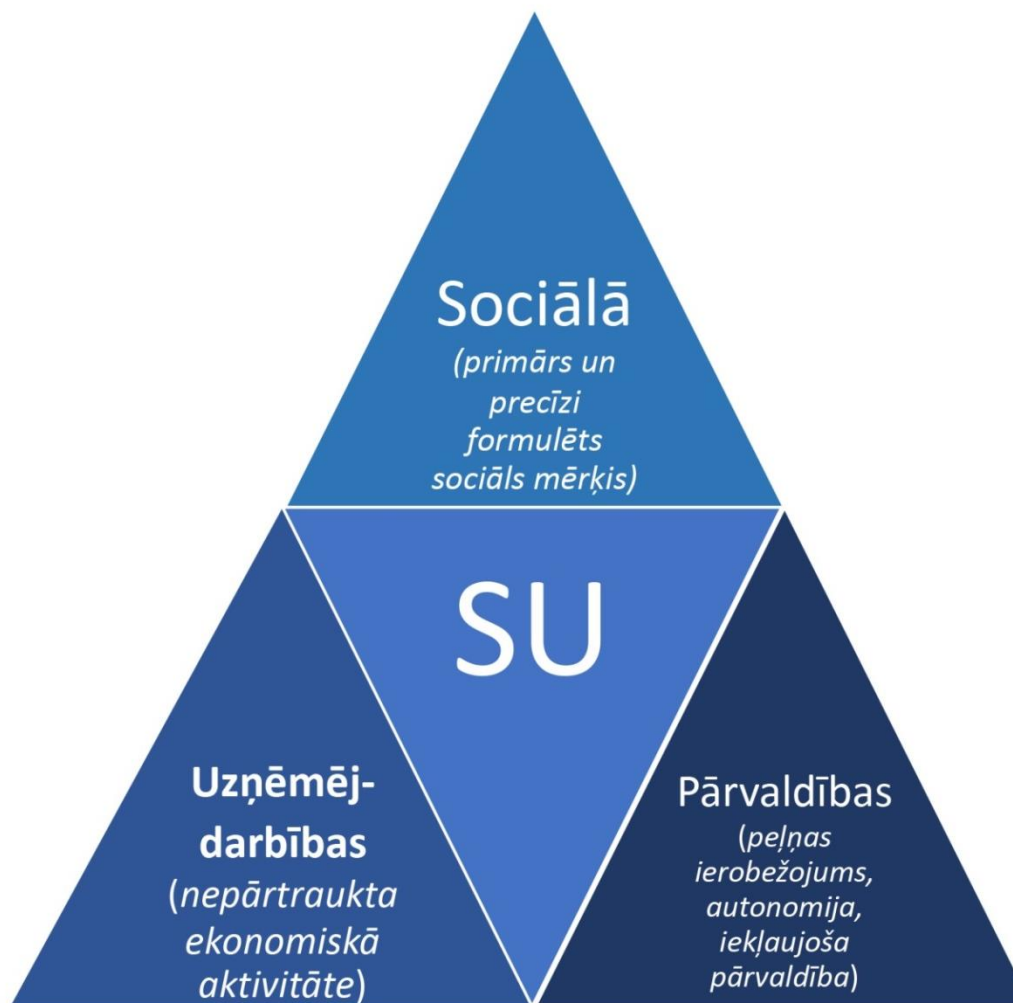
17 SADARBĪBA
MĒRĶU
ĪSTENOŠANAI

GLOBĀLIE MĒRĶI

Sociālā uzņēmuma dimensijas

LATVIJAS SOCIĀLĀS
UZŅĒMĒJDARBĪBAS
ASOCIĀCIJA

**APSPRIEDIET
SOCIĀLĀ UZŅĒMUMA
7 PAMATPRINCIPUS**

**KAS JUMS NAV
SAPROTAMS?**

VAI JŪS VISAM PIEKRĪTAT?

Six Principles of Grameen Social Business

1. Business objective ^{will be} to overcome poverty, or one or more problems (such as, education, health, technology access, environment, etc) which threaten people and society; not profit maximization.
2. Financial and economic sustainability.
3. Investors get back ~~the~~ the investment amount only. No dividend is given beyond investment money.
4. When investment amount is paid back, company profit stays with the company for expansion and improvement.
5. Environmentally conscious
6. Workforce get market wage with better working condition.
7. do it with joy

**Darba burtnīca
3 lpp**

SOCIĀLAIS UZŅĒMUMS PLAŠĀKĀ KONTEKSTĀ

NVO

BIZNESS

VALSTS

LATVIJAS SOCIĀLĀS
UZŅĒMĒJDARBĪBAS
ASOCIĀCIJA

Bizness

Valsts

NVO

Pilnvērtīgs biznesa modelis, efektīva finanšu plūsma, peļņa

Jomas un izaicinājumi, kas ir publiskā sektora pārvaldībā

Sociāls mērķis – sociālās ietekmes radīšana uzņēmējdarbības būtībā

LATVIJAS SOCIĀLĀS
UZŅĒMĒJDARBĪBAS
ASOCIĀCIJA

**Sociālā
uzņēmējdarbība**

Mērķis

Funkcija

Rezultāts

Bizness

Peļņa

Radīt vērtību tur, kur
ir tirgus pieprasījums

Produkts //
pakalpojums

Valsts

Sabiedrības
labklājība

Sistemātiska
pārvaldība

Funkcionējoša sabiedrības pārvalde

NVO

Sabiedrības līdzdalības
veicināšana

Veidot kopienu, palīdzēt
grūtībās nonākušajiem

Projekts, iniciatīva

Kāds ir sociālā uzņēmuma mērķis? Funkcija? Rezultāts?

Spektrs, nevis pretstatī!

Tradicionāla
nevalstiskā
organizācija

Nevalstiska
organizācija
ar ienākumiem

Hibrīdorganizācijas

Bizness ar
korporatīvo sociālo
atbildību

Tradicionāls
bizness

Sociālā ietekme

Finansiālā ilgtspēja

Jēdzienu atšķetināšana

Sociālā uzņēmējdarbība - joma, darbošanās veids

Sociālais uzņēmums – juridiska vienība (SIA) ar sociālā uzņēmuma statusu, ko piešķir Labklājības Ministrijas Sociālo uzņēmumu komisija

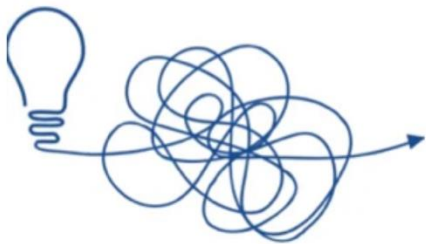
Sociālais uzņēmējs – persona, kas to dara, jomas līderis

Sociālā inovācija – inovatīvs risinājums ar sociālo pievienoto vērtību

Sociālā ietekme – organizācijas radītās pārmaiņas, uzlabojumi, kas cieši saistīti ar izvirzīto mērķi

Sociālā uzņēmuma pazīmes

- Ir **skaidra risināmā problēma**

- Ir skaidrs, **kurš par to maksās**

- Ir zināms, **kam to vajag** - klients

- Ir zināms, **kā** tas palīdzēs tiem, kam to vajag

Sociālā ekonomika un sociālie uzņēmumi veicina tādu svarīgu politikas mērķu sasniegšanu kā **darba vietu radīšana, iekļautība, vienlīdzīgas iespējas, ilgtspējība un pilsoniskā līdzdalība.**

- 16 ES dalībvalstis ir pieņēmušas jaunus īpašus tiesību aktus šajā jomā, un 11 ES dalībvalstis ir izveidojušas oficiālas stratēģijas vai politikas sociālā uzņēmuma attīstības atbalstam.
- Neskatoties uz atšķirīgo atzīšanas pakāpi un lielumu, sociālie uzņēmumi ir pārstāvēti visās ES dalībvalstīs neatkarīgi no labklājības sistēmas veida un tā, vai pastāv labi attīstīta bezpeļņas nozare, sadarbības tradīcija vai īpaši tiesību akti.

Figure 3. Countries with policy frameworks targeting social enterprise

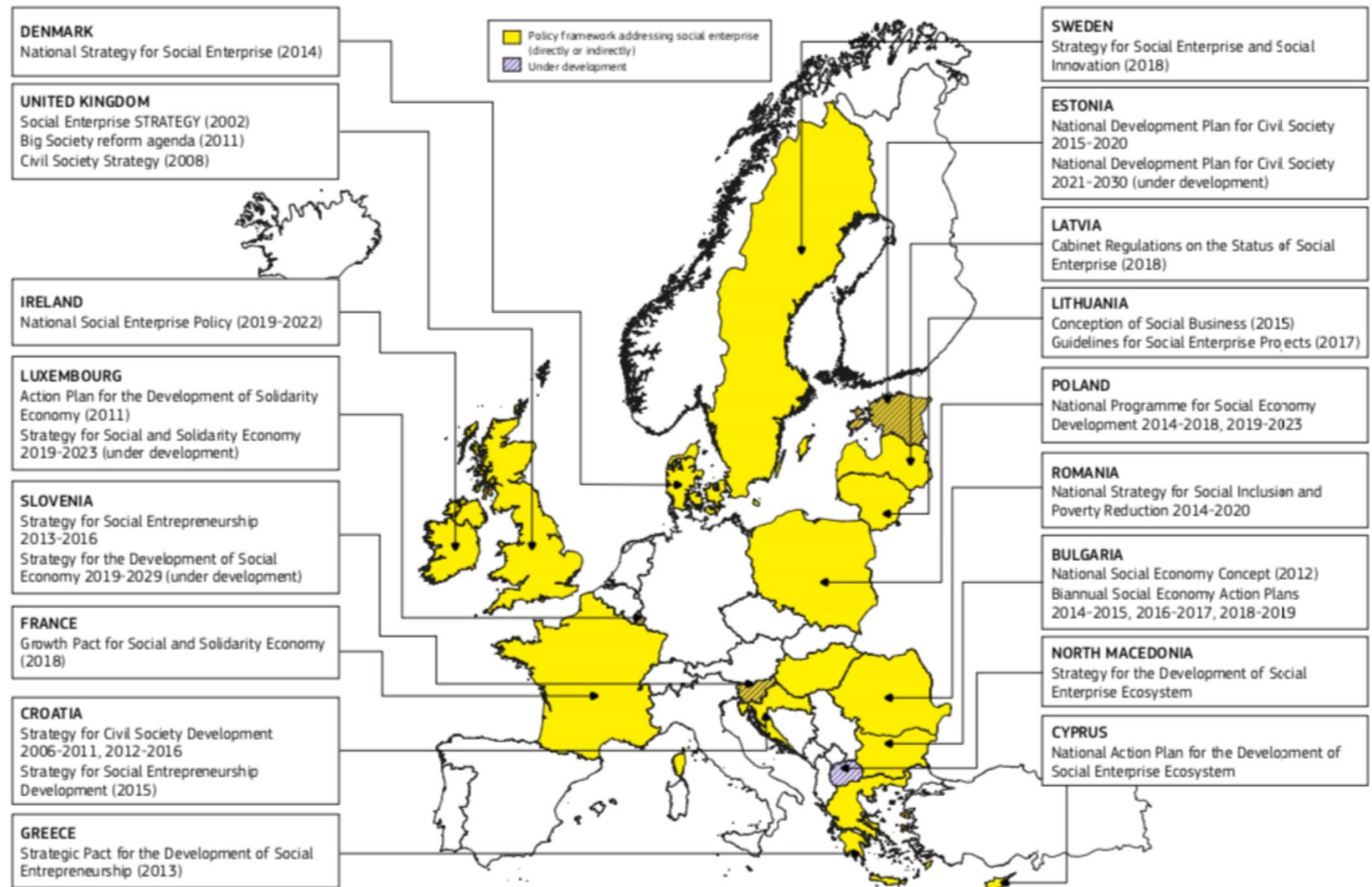
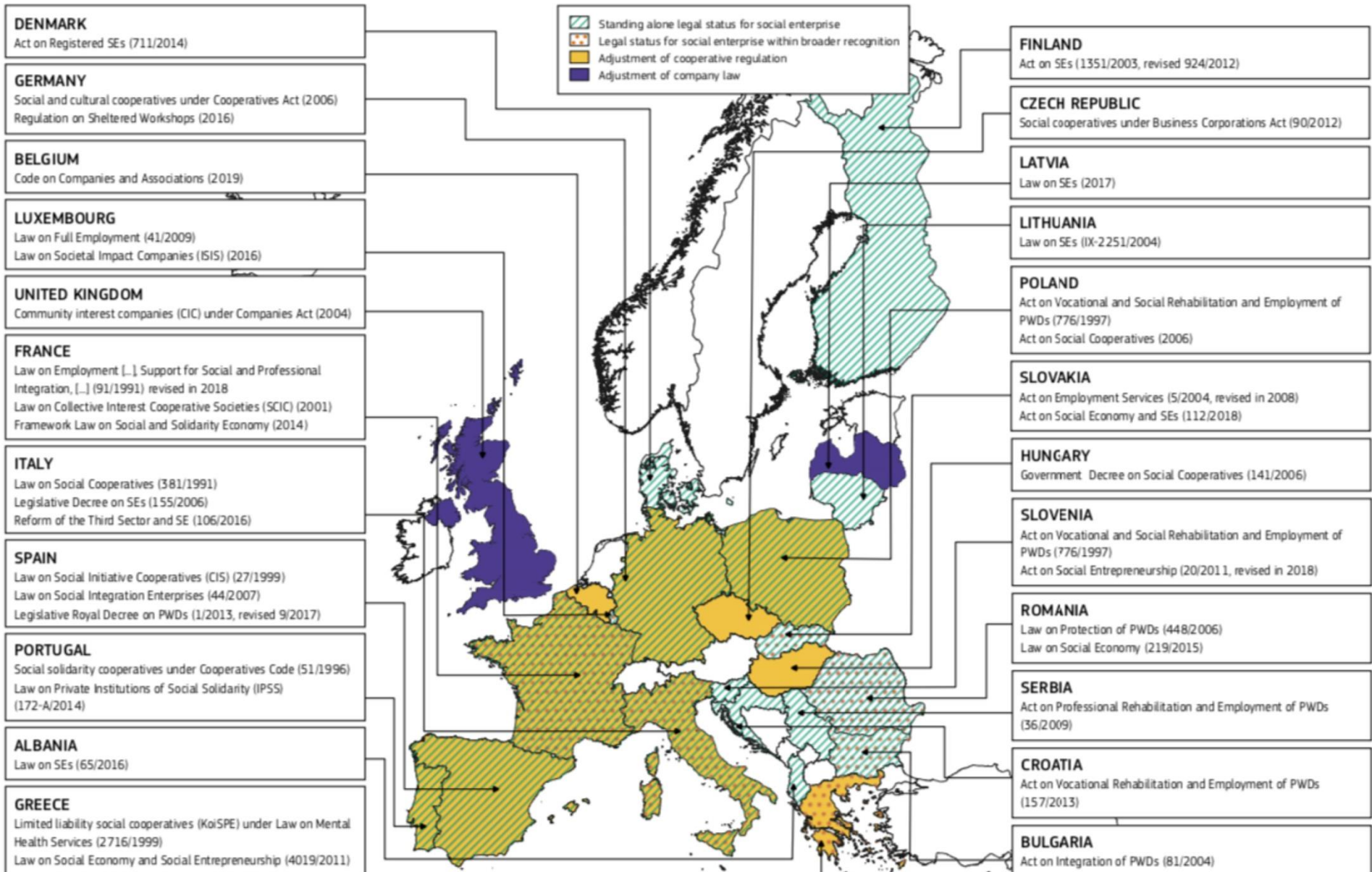

Figure 4. Countries with laws on specific legal forms or statuses for social enterprises

SOCIĀLAIS MĒRĶIS:

- pamatā ir kādas sabiedrībai svarīgas problēmas vai izaicinājuma risināšana, sabiedrībai kopumā vērtīga labuma radīšana.
- Būtiski, ka sociālais mērķis ir **izmērāms un ilustrē konkrētas pozitīvās pārmaiņas**, ko uzņēmums vēlas radīt.
- ! Atkarībā no darbības formāta
- ! Gan peļņai, gan arī darbībām ir jābūt vērstām uz uzņēmuma mērķa sasniegšanu

Sabiedrības darbības sociālais mērķis ir **sekmēt sociāli mazaizsargāto iedzīvotāju, īpaši invalīdu, pirmspensijas vecuma cilvēku un jauno vecāku nodarbinātību un integrāciju sabiedrībā**. Mainīt stereotipu par invalīdu, pirmspensijas vecuma cilvēku un jauno vecāku darba spējām un produktivitāti. Parādīt, ka sociāli mazaisargāti iedzīvotāji, it īpaši invalīdi ir spējīgi līdzvērtīgi konkurēt uzņēmējdarbībā un ražot konkurētspējīgu produktu.

Veicināt izglītības un pilsoniskās sabiedrības attīstību; **atbalstīt un organizēt alternatīvu izglītības metožu, aktivitāšu, pakalpojumu izveidi, nodrošinot to ilgtspējīgu uzturēšanu, iesaistot šajos procesos vietējo sabiedrību**; veicināt vietējās sabiedrības izglītošanas iespējas, it īpaši to personu, kuras veic darbu ar bērniem un jaunatni; veikt citas sabiedrībai nozīmīgas aktivitātes, kuras rada ilgstošu pozitīvu sociālo ietekmi.

Sabiedrības sociālais mērķis ir **izstrādāt un realizēt palīgierīces cilvēkiem ar kustības traucējumiem**. Sabiedrība gūto peļņu plāno reinvestēt Sabiedrības turpmākajā darbībā.

Sabiedrības mērķis ir **veicināt un atbalstīt sociālā riska grupu pārstāvju nodarbinātību, labklājību un izglītību**, veicinot uzņēmējdarbību, organizējot izglītojošus un darba prasmes nostiprinošus pasākumus, atbalstīt labdarības projektu īstenošanu.

Pārmaiņu teorija

- STRUKTURĀLI PARĀDA TO, KĀ ORGANIZĀCIJA RADA PĀRMAIŅAS
- KĀ TIKS PANĀKTAS PĀRMAIŅAS?
- ATSPOGUĻO CEĻU, KĀ AR LIKUMSAKARĪGĀM AKTIVITĀTĒM TIKS SASNIEGTA IETEKME
- PASTĀSTA ORGANIZĀCIJAS STĀSTU UN, KĀPĒC TĀ PASTĀV

Risināmā
problēma

Kas ir
labuma
guvēji?

Kā
sasniegsiet
auditoriju?

Kādi ir soļi,
lai panāktu
izmaiņas?

Izmēramie
rādītāji

Rezultāts /
ieguvumi

Ilgtermiņa
ietekme

Pārmaiņu teorija

Risināmā
problēma

Kas ir
labuma
guvēji?

Kā
sasniegsiet
auditoriju?

Kādi ir soļi,
lai panāktu
izmaiņas?

Izmēramie
rādītāji

Rezultāts /
ieguvumi

Ilgtermiņa
ietekme

Kāda
problēma
tiks risināta?

Kas ir
mērķauditorija
, gala labuma
guvēji? Kas
iegūst no Jūsu
darbībām?

Kāds ir Jūsu ceļš
līdz labuma
guvējiem? Kā
viņi par Jums
uzzina? Kur?
Kad? Kāpēc
Jūsu
piedāvājums?

Kādas ir Jūsu
aktivitātes? Ko
Jūs darāt
ikdienā? Kas ir
Jūsu
piedāvājums?
Kurš par to
maksā?

Ko Jūs varat
uzskaitīt? Kādi
ir Jūsu
aktivitāšu
skaitliskie
rādītāji?

Kāds ir
aktivitāšu
rezultāts? Kādi
ir dalībnieku
tiešie
ieguvumi?

Ko maina gala
ieguvēju
pārmaiņas? Kas
mainās
ilgtermiņā?

KĀ ŠOBRĪD TAS IZSKATĀS LATVIJĀ?

~90

SOCIĀLIE
UZŅĒMUMI
LM REGISTRĀ

115+

LSUA BIEDRI

ALTUM
ATBALSTA
PROGRAMMA

Piemēram:

- sociālo pakalpojumu sniegšana,
- iekļaujošas pilsoniskas sabiedrības veidošana,
- izglītības veicināšana,
- atbalsts zinātnei,
- vides aizsardzība un saglabāšana, dzīvnieku aizsardzība
- kultūras daudzveidības nodrošināšana

Mazkapitāla SIA dibināšana

Reģistrācija UR

- Valsts nodeva: **21,34 eiro**
- Trīskārša valsts nodeva/ dokumentu izskatīšanas termiņš: **64,02 eiro**/viena d/d.
- Dokumentu izskatīšanas termiņš: **3 d/d.**
- Publikācija "Latvijas Vēstnesī": **14,23 eiro**

SIA dibināšana

Reģistrācija UR

- Valsts nodeva: **142.29 eiro**
- Trīskārša valsts nodeva/ dokumentu izskatīšanas termiņš: **426.87 eiro**/viena d/d.
- Dokumentu izskatīšanas termiņš: **1-3 d/d.**
- Publikācija "Latvijas Vēstnesī": **27.03 eiro**

KĀ IEGŪT SOCIĀLĀ UZŅĒMUMA STATUSU?

1

Iepazīstieties ar sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanas nosacījumiem, nepieciešamajiem dokumentiem un vadlinijām *lm.gov.lv* un konsultējieties par to aizpildīšanu ar LM darbiniekiem.

2

Aizpildiet iesniegumu sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanai un pievienojiet citus nepieciešamos dokumentus.

3

Iesniedziet dokumentus Labklājības ministrijai – ierodoties klātienē Labklājības ministrijā vai nosūtīt elektroniski uz e-adresi: *lm@lm.gov.lv*, ja tie ir parakstīti ar drošu elektronisko parakstu, vai arī izmantojot portālu *latvija.lv*.

4

LM izskata iesniegtos dokumentus un uzaicina uzņēmuma pārstāvi uz Sociālo uzņēmumu komisijas sēdi.

5

Dalība Sociālo uzņēmumu komisijas sēdē, vēlreiz īsi prezentējot uzņēmumu un atbildot uz jautājumiem.

6

LM piešķir sociālā uzņēmuma statusu un reģistrē Sociālo uzņēmumu reģistrā.

**STATŪTOS
DEFINĒTS
SOCIĀLAIS
MĒRĶIS**

(kā vienīgais un galvenais uzņēmuma darbības veids)

**DALĪBNIEKU
SAPULCE
PIENĒMUSI
LĒMUMU PAR
STATUSA
IEGŪŠANU**

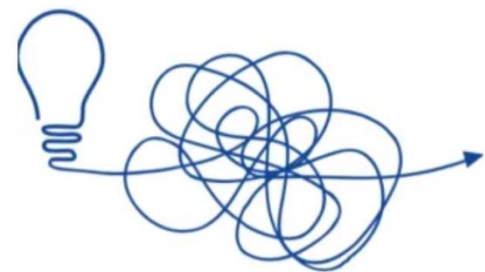
**IEGŪTO
PELŅU
NESADALA,**
bet iegulda
statūtos
noteikto mērķu
sasniegšanā

**NODARBINA
ALGOTU
DARBINIEKU**

Izpildinstitūcijā vai
pārraudzības institūcijā vai
konsultatīvajā institūcijā
**IESAISTĪTS MĒRĶA
GRUPAS PĀRSTĀVIS** vai
konsultatīvajā
institūcijā iesaistīts
JOMAS EKSPERTS

KĀDI KRITĒRIJI JĀIEVĒRO?

Kā tas praktiski izskatās?

- **Statūtos** – ierakstīts sociālais mērķis

- **Īpašnieku vienošanās par:**

- Sociālā uzņēmuma statusa iegūšanu
- Peļņas nesadalīšanu

- **Ja tiek veidota Konsultatīvā Padome, Valdes lēmums par:**

- Konsultatīvās institūcijas izveidi
- Konsultatīvās Padomes nolikuma apstiprināšana
- Konsultatīvās Padomes locekļu apstiprināšana

- **Algots darbinieks**

KĀDI VAR BŪT SOCIĀLIE MĒRKI?

MĒRĶA GRUPU
NODARBINĀTĪBA

SOCIĀLĀ
LABUMA
SNIEGŠANA
NOTEIKTĀM
SABIEDRĪBAS
GRUPĀM

CITAS
SABIEDRĪBAI
NOZĪMĪGAS
AKTIVITĀTES

SOCIĀLAIS
UZŅĒMUMS!

SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS RISKAM PAKĻAUTO IEDZĪVOTĀJU GRUPAS

atbilstoši MK noteikumiem Nr. 173

(ja sociālā uzņēmuma mērķis ir mērķa grupu nodarbinātība*)

PERSONAS, KURĀM
LATVIJAS
REPUBLIKĀ IR
PIEŠĶIRTS BĒGLA,
ALTERNATĪVAIS VAI
BEZVALSTNIEKA
STATUSS

PERSONAS AR
INVALIDITĀTI

PERSONAS, KURU
DZĪVESVIETA IR
DEKLARĒTA
NAKTSPATVERSMĒ

BĀREŅI UN BEZ
VECĀKU GĀDĪBAS
PALIKUŠIE BĒRNI
VECUMĀ NO 15 -24
GADIEM

PERSONAS,
KURĀM NOTEIKTA
ATBILSTĪBA
TRŪCĪGAS
ĢIMENES
(PERSONAS)
STATUSAM

BEZDARBNIEKI,
KURIEM IR
APGĀDĀJAMIE,
BEZDARBNIEKI,
KAS VECĀKI PAR
54 GADIEM, UN
ILGSTOŠIE
BEZDARBNIEKI

PERSONAS AR
GARĪGA
RAKSTURA
TRAUCĒJUMIEM

CILVĒKTIRDZNIECĪBAS
UPURI

ETNISKĀ
MINORITĀTE ROMI

PERSONAS AR
ALKOHOLA,
NARKOTISKO,
PSIHOTROPO VAI
TOKSISKO VIELU,
AZARTSPĒĻU VAI
DATORSPĒĻU
ATKARĪBAS
PROBLĒMĀM

IESLODZĪTIE VAI
PERSONAS,
KURAS
ATBRĪVOTAS NO
IESLODZĪJUMA
VIETAS

* Vismaz 50% no
darbinieku skaita

**UIN BĀZES
SAMAZINĀJUMS**

**PUBLISKA
PERSONA VAR
NODOT
KUSTAMO
MANTU BEZ
ATLĪDZĪBAS
LIETOŠANĀ**

**PAŠVALDĪBA
IR TIESĪGA
PIEŠKIRT NĪN
ATVIEGLOJUMUS**

**VAR
NODARBINĀT
BRĪVPRĀTĪGOS**

KĀDI IR IEGUVUMI?

SOC INOHAK

**ALTUM
PROGRAMMA****CITI VALSTS UN
PAŠVALDĪBAS
ATBALSTA
INSTRUMENTI****LIIAA
BIZNESA
INKUBATORU
ATBALSTS****PRIVILĒJĒTĀ
LĪGUMA
IESPĒJAS
PUBLISKAJOS
IEPIRKUMOS**SI VIENĀ
SMILŠU KASTE**CITI ATBALSTA INSTRUMENTI**

SOCIĀLAIS
UZŅĒMUMS
PEĻŅU (JEBKURĀ
PĀRSKATA GADĀ
GŪTO)
NESADALA
DIVIDENDĒS.

SOCIĀLĀ
UZŅĒMUMA
MANTU UN
FINANŠU LĪDZEKĻUS
ATĻAUTS IZMANTOT
TIKAI
STATŪTOS
NORĀDĪTAJIEM
MĒRĶIEM.

SOCIĀLAIS
UZŅĒMUMS VEIDO
REZERVES
KAPITĀLU, KURĀ
IESKAITA VISU
PĀRSKATA GADA
PEĻŅU.

VIENĀ
SMILŠU KASTE

IK GADU SOCIĀLAIS
UZŅĒMUMS IESNIEDZ
ATSKAITI LABKLĀJĪBAS
MINISTRIJĀ UN
TĀ IZVĒRTĒ
UZŅĒMUMA
DARBĪBAS ATBILSTĪBU
STATUSAM.

KĀDI IR IEROBEŽOJUMI?

PAŠVALDĪBA UN SOCIĀLIE UZŅĒMUMI

PAŠVALDĪBA IR
TIESĪGA PIEŠKIRT
SOCIĀLAJAM
UZŅĒMUMAM
NEKUSTAMĀ
ĪPAŠUMA
NODOKĻA
ATVIEGLOJUMUS

IR TIESĪGA NODOT
TAI PIEDEROŠO
MANTU
SOCIĀLAJAM
UZŅĒMUMAM
BEZATLĪDZĪBAS
LIETOŠANĀ

KUSTAMO MANTU
VAR NODOT BEZ
ATLĪDZĪBAS
SOCIĀLĀ
UZŅĒMUMA
ĪPAŠUMĀ

PAŠVALDĪBA KĀ
SOCIĀLĀ
UZŅĒMUMA
PARTNERI,
ATBALSTĪTĀJI UN
KLIENTI

*Aiz manis
stao zvaigznes.
Ko tu man
padarīsi?
© Rainis @ar*

Biežāk pieļautās kļūdas

- Statūtos neprecīzi norādīts sociālā uzņēmuma mērķis
- Jāatbilst Sociālā uzņēmuma likuma mērķim (veicināt sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanu un sekmēt mērķa grupu nodarbinātību)
- Jāatbilst darbībām, ar kurām nodarbosies sociālais uzņēmums
- Iesniegumā nekorekti norādīti sasniedzamie uzdevumi
- Uzdevumiem jābūt skaidri formulētiem, to izpildei jābūt izmērāmai
- Uzdevumiem jābūt izpildītiem līdz gada beigām
- Plānotajai darbībai ir nepietiekoša sociālā ietekme, šādus pakalpojumus jau tagad var nopirkt tirgū (specializēts sludinājumu portāls, ēdināšanas uzņēmums piedāvās veselīgu pārtiku no vietējām izejvielām) – statusu nepiešķir
- Pakalpojumiem jābūt orientētiem uz konkrētu mērķa grupu; jābūt identificētai problēmai, kuru risinās; jārada paliekoša sociālā ietekme
- Plāno radīt sociālu ietekmi, taču Altum finansējumu vēlas saņemt darbībām, kas nav tieši saistītas ar sociālās ietekmes radīšanu
- Visai uzņēmuma darbībai jābūt saistītai ar sociālo mērķu sasniegšanu

SOCIĀLĀ BIZNESA MODEĻA KANVA / SOCIAL BUSINESS MODEL CANVAS

Resursi / Key Resources Cilvēki, materiāli, infrastruktūra / People, finance, access?	Aktivitātes / Key Activities	Darbības formāts / Type of Intervention Pakalpojums, produkts, darbnīca? / Service, product, workshop?	Klientu segmenti / Segments Saņēmējs / Beneficiary	Vērtību piedāvājums / Value Proposition Sociālais aspekts / Social Value Proposition
		Kanāli / Channels 	Maksātājs / Customer	Sociālās ietekmes mērīšana / Impact Measures Klienta ieguvumi / Customer Value Proposition
Izmaksu struktūra / Cost Structure 		Peļņa / Surplus Kur tā tiks investēta? / Where do you plan to invest your profits?	Ienākumi / Revenue 	

CHEER – Kultūras mantojuma uzņēmēji

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

